

„Právo na smrt“

Zdroj: Witold Gombrowicz, Literární deník/PhDr. Anna Dolný, PhD., Národní Inštitút Francois Marie Voltaire

Polský spisovatel Witold Gombrowicz se staví na stranu eutanazie, ale i práva na sebevraždu. Na přelomu 50. a 60. let uvažoval o právu na smrt a to nejen v beznadějných případech. „Právo na smrt“. Nevyléčitelně nemocní by mohli odmítnout léčbu, která by je držela při životě. Je to bezpochyby první krok k uznání práva člověka na dobrovolný a důstojný odchod. Tím se zabýval již před 40 lety polský spisovatel Witold Gombrowicz. Na rozdíl od specialistů se většina lidí domnívá, že eutanazie by měla, být umožněna. Protože demokracie není „odborníkracie“, měli by tento signál vnímat také zákonodárci. Když společenské konvence přestanou sloužit blahu těch, kdo se jim podřizují, nastává čas k jejich revizi.

„Žádám, aby byly zřízeny, domy smrti, kde by měl každý k dispozici nejmodernější prostředky lehkého skonu. Kde by se dalo umřít, aniž se člověk musí vrhnout pod kola vlaku nebo se oběsit na klíce. Kde by se unavený zničený člověk mohl svěřit ... rukám odborníka, aby měl zajištěnou smrt bez muk a hanby.

... Kdo vám brání civilizovat smrt? Náboženství? Ach, to náboženství! Dnes zakazuje sebevraždu, včera neméně přísně zakazovalo anestetika... především dovozovalo obchod s otroky ... ta církev, která s hromobitím uvrhuje do klatby, ale potom potichu, diskrétně kouká, jak z toho ven... Jakou můžete mít záruku, že za několik desítek let dnešní zavrhování sebevraždy nezměkne?

... A do té doby máme umírat jako psi, v křečích a chroptění... Ne, účet za tuto „interpretaci“ svatých textů! je už ... příliš krvavý, bude lepší, když se církev zřekne, scholastiky, jež příliš arbitrárně zasahuje do života. Ostatně, chtějí-li věřící umírat těžce - je to jejich věc. Ale proč se vy, ateisté či lidé spjatí s církví jen volně, neodvážíte k něčemu tak prostému jako zorganizovat si smrt? Učinili jste vše nezbytné, abyste se moh-li bez obtíží přestěhovat z místa na místo, ale když jde o přestěhování na onen svět, chcete, aby to probíhalo postaru, metodou chcípání? (...)

Vydírání obsažené v umělém ztížení smrti je lumpárna porušující nejcennější: svobodu člověka. Neboť moje největší svoboda spočívá v tom, že si kdykoli mohu položit hamletovskou otázku „být, či nebýt“ a svobodně na ni odpovědět... Nezval jsem se na svět, ale aspoň mi zbývá právo odejít... a to je základ mé svobody. A také důstojnosti (neboť žít důstojně znamená žít dobrovolně).

Základní právo člověka na smrt, jedno z těch práv, jež by měla obsahovat každá, ústava, bylo však postupně a nenápadně zkonfiskováno. ... Vyjadřuje to nejen vaši slepou afirmací životu (v měřítku již přímo zvířecím), ale ... i vaši neuvěřitelnou nečitelnost, pokud jde o bolest, kterou ještě nezákoušíte, o agónii, která ještě není vaše."